

SAVET ZA ŠTAMPU

Komisija za žalbe

Br.83

25.10.2018.

Beograd

ZAPISNIK

Sa 82. sednice Komisije za žalbe, održane 25.10.2018. godine, sa početkom u 18 sati u prostorijama Saveta za štampu

Prisutni članovi Komisije: Zlatko Čobović, Stojan Marković, Vukašin Obradović, Vlado Mareš, Ivana Stjelja, Vera Didanović, Dragan Đorđević, Ljiljana Smajlović, Nevena Krivokapić i Višnja Arandžević.

Odsutni članovi Komisije: Željko Bodrožić

Ostali prisutni: Gordana Novaković, generalna sekretarka Saveta za štampu

Dnevni red:

1. Razmatranje žalbe Dragana Đilasa na tekstove objavljene u dnevnom listu „Informer“
2. Razmatranje žalbe Maria Spasića na tekst objavljen u dnevnom listu „Danas“
3. Razmatranje žalbe druge žalbe Maria Spasića na tekst objavljen u dnevnom listu „Danas“

Pre početka rasprave o žalbama Vukašin Obradović je rekao da je neprijatno iznenađen ponašanjem Ljiljane Smajlović, koja je napustila avgustovsku sednicu Komisije i istakao da smatra potpuno neprihvatljivim da se bilo koji član Komisije tako ponaša, da napušta sednice kad mu se ne dopadne diskusija. Zato misli da bi trebalo da se sa članovima Upravnog odbora Saveta razgovara i o „etičkom kodeksu“ članova Komisije, kako bi oni sami bili primer etičnog ponašanja i kako bi se unapredio rad Komisije. Dodao je da od koleginice Smajlović ne očekuje izvinjenje, ali da je morao da ukaže da je za njega neprihvatljivo da bilo ko od članova Komisije, iz bilo kog razloga, napusti sednicu. Ljiljana Smajlović se saglasila da etičko ponašanje članova Komisije svakako zasluži poseban razgovor i da se ona raduje tom razgovoru. Zlatko Čobović je podržao predlog o zajedničkom sastanku i rekao da on ima primedu ne samo na sednicu koju je Obradović pomenuo, nego i na narednu, na koju predstavnici UNS nisu došli. Komisija je, nakon toga, odlučila da pozove članove UO na sastanak koji bi bio održan pred narednu sednicu Komisije 29. novembra.

1. Dragan Đilas je podneo žalbu na osam tekstova i komentare ispod njih, verujući da je u njima upotrebljen govor mržnje, kao i da su prekršene odredbe iz poglavlja Isitinitost izveštavanja, Odgovornost novinara i Novinarska pažnja. Predsedavajuća Komisiji i generalna sekretarka su u predlogu odluke ocenile da nije reč o govoru mržnje, budući da je to oblik diskriminacije koji podrazumeva neopravdano pravljenje razlike zbog ličnog svojstva, te da u ovom slučaju nema neopravdanog pravljenja razlike i da ograničavanje slobode govora u ovom slučaju nije nužno. Komisiji je predloženo da razmotri da li prekršene odredbe koje se odnose na etiku i kulturu javne reči, odnosno na nedozvoljen uticaj političkih interesa izdavača na uređivačku politiku. Ljiljana Smajlović je rekla da je ovo dobra prilika da se napravi razlika između govora mržnje i jezika mržnje koji nije pravna kategorija, odnosno nije krivično delo. Nevena Krivokapić je ukazala da se, kada se svaki tekst posmatra pojedinačno čini da u nekima od njih nema prekršaja Kodeksa, sasvim se drugačija slika stiče, kada se pogledaju zajedno. Stojan Marković je istakao da je etika i kultura javne reči prekršena apsolutno u svim objavljenim tekstovima, ali da misli da je prekršena i tačka 5 Poglavlja I, jer su iznete neosnovane optužbe i klevete. Rekao je da je tačno da političar mora da bude spreman da istrpi kritiku, ali da u ovom slučaju nije reč o kritici Đilasovog rada, nego se protiv njega vodi kampanja. „Idiot je vrednosni sud i to spada u slobodu govora, ali ako se za nekog kaže da izaziva kaos i ruši vlast, to su ozbiljne optužbe“, rekao je. Sličnog mišljenja bio je i Dragan Đorđević, koji je rekao da nije samo u pitanju etika javne reči, jer su iznete i tvrdnje da je, recimo „sačuvao nezavisno i celovito Kosovo“, ili da ljudi koji tamo žive njemu „mogu da zahvale što više neće živeti u Srbiji“ i dodao da je time prekršena tačka 8 Poglavlja VI, koja zabranjuje novinaru da među ljude unosi neopravdan strah. Ljiljana Smajlović je, međutim, ukazala da novinar ima pravo da iznosi svoje zaključke i da ne sme zabraniti da neko kaže „zalaže se sa nezavisno Kosovo“, ukoliko taj nije tačno to sam izgovorio. Zlatko Čobović je naglasio da su ovde, za njega, važne dve činjenice. Prvo, da je reč o mediju koji je ranije nekoliko puta najavljiivao državne udare u Srbiji i objavljiivao da je predsednica susedne države porno glumica, što se sve pokazalo kao netačno, ali je prošlo bez ikakvih posledica i reakcije nadležnih državnih organa. Drugo, da je u ovom slučaju objavljena serija tekstova koji se svi odnose na Kosovo i Metohiju, a „Informer“ je, pri tom, krenuo od jedne teze (da je Kosovo deo Srbije) i u to „ukalupio sve“, prećutkujući pritom objašnjenje da li i kakvu vlast Srbija ima na Kosovu, koji se elementi državnog suvereniteta, i da li Srbija ima te elemente na Kosovu i Metohiji, zbog čega „Informer“ nije objektivno informisao javnost. List je, po njegovom mišljenju, uz etiku i kulturu javne reči, prekršio i tačku 5 Poglavlja I i tačke 1 i 3 iz poglavlja Novinarska pažnja. Ljiljana Smajlović je pitala da li je tačna ili netačna vest da je Kosovo deo Srbije i dodala da je to stvar viđenja i da o tome postoje različita mišljenja. Čobović je rekao da nije reč o mišljenju i komentarisanju, već o kršenju Kodeksa time što redakcija iznosi svoju tezu da je Kosovo deo Srbije, i onda se, na osnovu toga, „Informer“ obračunava sa osobama koje tu tezu ne podržavaju i sa čijim se političkim stavovima „Informer“ ne slaže, a to čini na način koji nije u skladu s Kodeksom novinara Srbije - nazivajući ih. u tekstovima i u komentarima na tekstove, „opozicionom bandom“, „lažnim ‘velikim’ Srbima“, „šiptarskim lobistima“, „izdajnicima“, „stranim plaćenicima“ koji „deluju protiv sopstvene zemlje“ i „pozivaju na vojni udar“, „bagrom“, „bandom“, „neljudima“... Vera Didanović je ukazala na to da nekim od tekstova nije izneto mišljenje, već je to saopšteno kao činjenica, a da je problem utoliko veći što nije reč o komentaru, nego o

izveštaju koji ne dozvoljava da novinar saopštava šta misli o događajima o kojima izveštava. Ljiljana Smajlović je na ovo odgovorila da je trend u savremenom novinarstvu u svetu, uključujući i najveće novinske agencije, da tekstovi sadrži i kontekst i analizu i procenu i redosled zbivanja, te da nije nedopušteno analizirati nečiju politiku u tekstu koji se objavljuje na prostoru predviđenom za vesti i izveštaje, umesto samo na prostoru predviđenom za komentare. Vlado Mareš je rekao da mnogo toga zavisi od konteksta, pa u nekom slučaju nešto može biti strašna uvreda, a u drugom ne. Njemu, naveo je ne smeta upotreba termina „domaći izdajnik“, „strani plaćenik“ i slične izandale floskule. U spornim tekstovima, po njemu, problem je „prostački, kočijaški jezik, koji se izgovara sa mržnjom i željom da izazove neke loše reakcije“. Istakao je da sloboda govora može da dozvoli i upotrebu „jačih termina“, ali ako se neko, kontinuirano, sistematski, mesecima, svakodnevno „razvlači“, onda to ukazuje na lošu nameru. Dodao je da ovo što je objavljeno njemu nije daleko od govora mržnje, ali da će prihvatiti i ukoliko Komisija odluči drugačije. Ivana Stjelja je objasnila da je govor mržnje oblik diskriminacije i da podrazumeva da se prema nekom ponašamo neopravdano drugačije zbog nekog ličnog svojstva, recimo, zbog njegove političke pripadnosti. Takav slučaj ni npr. bio kada bi se pripadniku neke političke stranke zabranilo da uđe na neki skup. U slučaju o kojem Komisija raspravlja nema neopravdanog pravljenja razlike, a kada bi se to tretiralo kao govor mržnje ne bi smelo ništa da se kaže o političkom protivniku. Vukašin Obradović je rekao da misli da je prekršena smernica za tačku 2 Poglavlja I, koja zabranjuje novinarima da se otvoreno zalažu za jednu političku stranku ili opciju. Članovi Komisije su potom povukli ostale predloge u vezi sa odredbama Kodeksa o čijem kršenju bi trebalo glasati, pa je, Komisija jednoglasno odlučila da su prekršene tačka 2 Poglavlja I i tačka 6 Poglavlja IV i izrekla listu javnu opomenu.

2.i 3. Komisija je o dve žalbe Marija Spasića vodila objedinjenu raspravu, jer je njihov sadržaj bio sličan, a i odgovor redakcije lista „Danas“ je bio jedinstven. Predsedavajuća i generalna sekretarka su predložile da Komisija odluči da ni u jednom slučaju nema prekršaja Kodeksa. Budući da se podnosilac žalbe žalio na prekršaj odredbi iz poglavlja Istinitost izveštavanja, nejasno je koje su informacije netačne, kao što iz žalbe nije bilo jasno ni koje su informacije prećutane i kom izvoru je novinar „slepo verovao“. Uz to, list je objavio demanti čiji je sadržaj identičan žalbi Savetu. Članovi Komisije saglasili su se sa ovim predlogom. Ljiljana Smajlović je, međutim, istakla da je malo razočarana time što „Danas“ nije ni pokušao da ispita navode iz Spasićevog demantija (koji nije imao obavezu da objavi) i da objavi šta je otkrio u nekom drugom svom tekstu, jer je to način na koji ozbiljna redakcija treba da postupi. Vera Didanović je rekla da bi i ona volela da vidi da takav tekst, ali da to ni na koji način ne bi uticalo na podnete žalbe, a samim tim i na odluke Komisije. Članovi Komisije su potom, u dva odvojena glasanja, jednoglasno odlučili da „Danas“ nije prekršio odredbe Kodeksa novinara Srbije.

Sednica je završena u 19.15 sati.

Zapisnikvodila

Predsedavajuća

Gordana Novaković

Ivana Stjelja

